

Sygn. akt III AUa 1546/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Frańczak (spr.)
Sędziowie:	SSA Agata Pyjas - Luty SSA Monika Kowalska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Ewa Dubis

po rozpoznaniu w dniu 15 kwietnia 2014 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **S. M.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie Wydziału VIII Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 15 maja 2013 r. sygn. akt VIII U 2250/12

I. z m i e n i a zaskarżony wyrok w ten sposób, że przyznaje S. M. emeryturę od dnia 1 listopada 2012 r., a w pozostałej części apelację oddala,

II. koszty postępowania apelacyjnego między stronami wzajemnie znosi.

Sygn. Akt. III AUa 1546/13

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Wydział VIII Ubezpieczeń Społecznych w K. wyrokiem z dnia 15 maja 2013 r. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 19 października 2012 r. w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy S. M. emeryturę od dnia 15 października 2012 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca S. M., ur. (...), na dzień 1 stycznia 1999 r. posiadał wymagany co najmniej 25 letni okres składkowy i nieskładkowy. Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. uznał wnioskodawcy za wykazany okres 5 lat 4 miesięcy i 14 dni pracy w szczególnych warunkach przypadający od 12 maja 1975 r. do 1 października 1977 r., od 4 maja 1995 r. do 31 marca 1996 r., od 20 maja 1996 r. do 26 września 1996 r., od 28 września 1996 r. do 29 grudnia 1996 r., od 7 lipca 1997 r. do 31 grudnia 1997 r., od 2 stycznia 1998 r. do 18 lutego 1998 r.

r., od 26 lutego 1998 r. do 25 października 1998 r. oraz od 29 października 1998 r. do 31 grudnia 1998 r. Wnioskodawca w okresie od 24 września 1979 r. do 30 kwietnia 1993 r. pracował w Przedsiębiorstwie (...)w K. na stanowisku blacharza – dekarza z tym, że w okresie od 2 listopada 1988 r. do 15 sierpnia 1989 r. wykonywał pracę na budowie eksportowej w A. będąc zatrudnionym przy wykonywaniu kanałów kablowych. Wnioskodawca, jako blacharz – dekarz, pracował na budowach na zewnątrz przy dachach i blacharce, przy podokiennikach, przy obróbce parapetów i balkonów. Wszystkie prace były wykonywane na wysokości. Przy pracy wnioskodawca był ubezpieczony linami, szelkami i pasami. Pracował w pełnym wymiarze czasu pracy. W Przedsiębiorstwie(...)nie było zatrudnionych osób tylko na stanowisku dekarza. Dekarz był do krycia papą a blacharz do krycia blachą. W okresie od 16 października 1994 r. do 30 kwietnia 1995 r., wnioskodawca pracował w Szkole(...)w C. jako palacz. Piece grzewcze nie były zautomatyzowane a wszystkie prace były wykonywane ręcznie. Sąd Okręgowy wskazał, że odnośnie pozostałych okresów pracy, a to od 9 maja 1972 r. do 24 kwietnia 1973 r. oraz od 6 lutego 1978 r. do 31 sierpnia 1979 r., wnioskodawca nie przedstawił żadnych środków dowodowych na okoliczność wykonywania przez niego pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, co uniemożliwia ich zaliczenie do pracy w szczególnych warunkach.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie zasługuje na uwzględnienie. W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy podniósł, że zgodnie z treścią art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Emerytura, o której mowa powyżej, przysługuje pod warunkiem nie przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Przepis art. 32 wyżej cytowanej ustawy stanowi natomiast, że ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Wiek emerytalny, o którym mowa w ustępie 1 powyższego artykułu, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki na podstawie, których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury ustala się na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 43, poz. 8 ze zm.). Paragraf 4 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Sąd Okręgowy uwypuklił, iż z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, że wnioskodawca w okresie od 24 września 1979 r. do 30 kwietnia 1993 r. - z przerwą mającą miejsce od 2 listopada 1988 r. do 15 sierpnia 1989 r. - pracował w Przedsiębiorstwie(...)w K. na stanowisku blacharza – dekarza, a jego praca odpowiadała zatrudnieniu, o którym mowa w wykazie A dziale V „W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych” poz. 9 „prace dekarzkie” rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze. W tym stanie rzeczy, w ocenie Sądu Okręgowego, wnioskodawca spełnił wszystkie warunki konieczne do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury, albowiem posiada wymagany przez przepisy ustawy ogólny staż emerytalny oraz staż pracy w szczególnych warunkach w wymiarze co najmniej 15 lat, a w(...)r. ukończył 60 lat. Wnioskodawca nabył zatem prawo do wcześniejszej emerytury począwszy od dnia złożenia wniosku, to jest od dnia 15 października 2012 r., albowiem w myśl art. 129 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych świadczenie wypłaca się począwszy od dnia powstania prawa do niego, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Z powyższych względów Sąd Okręgowy na zasadzie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy S. M. emeryturę od dnia 15 października 2012 r.

Apelację od wyroku wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440) w związku z art. 32 powołanej ustawy oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 43, poz. 8 ze zm.) wobec sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału. Wskazując na tak sformułowane zarzuty organ rentowy domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenia odwołania. W uzasadnieniu wywodów apelacji organ rentowy podniósł, że ustalenia dokonane zaskarżonym wyrokiem w przedmiocie charakteru pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w okresie od 24 września 1979 r. do 30 kwietnia 1993 r. w ramach zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...)w K., jak również zajmowanego stanowiska zostały oparte wyłącznie na nie zasługujących na wiarę zeznaniach świadków. Świadkowie potwierdzili, że wnioskodawca pracował przez cały czas z nimi w jednej brygadzie na stanowisku blacharza – dekarza a z dokumentacji płacowej jednoznacznie wynika, iż korzystał on w tym czasie z urlopu bezpłatnego w celu podjęcia pracy na eksporcie. Zeznania świadków pozostają w sprzeczności także z kartami wynagrodzeń, w których za lata 1979 – 1991 podane jest stanowisko „blacharz”, zaś za pozostałe lata nie są one opisane. Organ rentowy zarzucił ponadto, że skoro świadkowie nie otrzymywali jakichkolwiek dodatków z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie(...)w K., to nie wykonywali pracy, o której mowa w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd Okręgowy prowadząc pobieżne postępowanie wyjaśniające całkowicie też pominął warunek rozwiązania stosunku pracy jako ustawową przesłankę do emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach, co również skutkuje wydaniem wadliwego wyroku w zakresie daty przyznania prawa do emerytury.

Wnioskodawca w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania, motywując swoje stanowisko tym, że świadkowie potwierdzili w sposób wyczerpujący, iż wykonywał prace dekararskie, a co warte podkreślenia, na dużych wysokościach. Taki stan rzeczy obrazuje również zaświadczenie lekarskie z dnia (...)które dołączył do odpowiedzi na apelację.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

W rozpoznawanej sprawie w pierwszej kolejności należy ustosunkować się do zarzutów naruszenia zaskarżonym wyrokiem przepisów prawa procesowego, albowiem dopiero w prawidłowo ustalonym stanie faktycznym sprawy można odnieść się do zarzutów dotyczących obrazu prawa materialnego (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 1997 r., II CKN 18/97, OSNC 1997 nr 8, poz.112). Wbrew twierdzeniom organu rentowego, w szczególności w świetle dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c., brak jest podstaw do uwzględnienia wywiedzonego w apelacji zarzutu dokonania zaskarżonym wyrokiem ustaleń sprzecznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego. Formułując powyższy zarzut organ rentowy podnosi, iż Sąd pierwszej instancji bezpodstawnie obdarzył walorem wiarygodności zeznania zawnioskowanych przez wnioskodawcę świadków, ponieważ są one ogólnikowe i lakoniczne i nie znajdują oparcia w jakichkolwiek dokumentach dotyczących zatrudnienia wnioskodawcy. Ze stanowiskiem takim nie sposób się zgodzić, albowiem za sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego należałoby uznać takie zeznania, w których świadkowie po upływie 20 lat potrafiliby precyzyjnie wskazywać daty oraz okresy nieobecności wnioskodawcy w trakcie trwania zatrudnienia w Przedsiębiorstwie(...)w K. w latach 1979 -1993 r. a podkreślenia wymaga, że w sposób wystarczający i nie budzący wątpliwości określili oni charakter i rodzaj czynności wykonywanych przez wnioskodawcę. Godzi się w tym miejscu zauważyć, że zeznania T. S. i R. G. korespondują ze świadectwem pracy wnioskodawcy z dnia(...) (a.r.) wydanym przez Przedsiębiorstwo(...)w K., w którym jako stanowisko pracy wskazano stanowisko „blacharza – dekarza” a pracując na budowie eksportowej w okresie od 14 sierpnia 1989 r. do 31 marca 1990 r. wnioskodawca zatrudniony była na tym samym stanowisku pracy, to jest jako „blacharz – dekarz”. Z przedmiotowych kartotek wynika również, że wnioskodawca poza pracą na budowach eksportowych przebywał na urlopie bezpłatnym w sumie 17 dni w 1984 r. oraz 18 dni w 1985 r. Ponadto samo wskazanie w kartotekach wynagrodzeń stanowiska pracy jako „blacharz” nie daje podstaw do przyjęcia, że taką pracę wnioskodawca wyłącznie wykonywał, tym bardziej, że jest to pierwszy człon nazwy wskazanego w świadectwie pracy stanowiska pracy a prace blacharskie nierozzerwalnie wiążą się z pracami dekararskimi, o których mowa w wykazie A dziale V poz. 9 załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym

charakterze (Dz.U. Nr 43, poz. 8 ze zm.). Dekarz jest to osoba zajmująca się pokrywaniem i naprawianiem dachów – pokryciami takimi jak dachówki ceramiczne, blacho –dachówkami, wierzba, masą bitumiczną, płytami z tworzyw sztucznych, blachą itp. Poza tym dekarz zabezpiecza dach i budynek przed zwilgoceniem poprzez zakładanie rur spustowych, rynien, okapników (www.praca.pl). Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 września 2011 r., II UK 30/11 (M.P.Pr 2012 nr 1, str. 47 - 48) stwierdził, iż na prace dekarzkie, a więc dotyczące pokrywania dachów, mogą składać się również jako nieodzowne określone prace blacharskie, jednak tylko te, które funkcjonalnie łączą się z pokrywaniem dachów czyli nie tylko z wykonywaniem dachów z blachy, lecz również z wykonywaniem koniecznych elementów dachu, gdy pokrycie wykonywane jest z innego materiału. W przypadku takiego ujmowania i wykonywania pracy blacharskiej nazwa stanowiska „blacharz – dekarz” nie powinna przesądzać, że nie były wykonywane prace dekarzkie jako prace wyszczególnione w wykazie A dziale V poz. 9 cytowanego powyżej rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. O takich zaś pracach zeznawali świadkowie słuchani przed Sądem pierwszej instancji, którzy pracowali wspólnie z wnioskodawcą a to: R. G. i T. S.. Świadkowie zeznawali, że prace wykonywane były na wysokości, w tym wykonywali pokrycia dachem bloków mieszkalnych a praca dekarzka jest szkodliwa przede wszystkim z racji wykonywania jej na wysokości i w określonych warunkach atmosferycznych. Za wiarygodnością zeznań świadków w tym przedmiocie przemawia dołączone do odpowiedzi na apelację świadectwo o stanie zdrowia z dnia(...)które stwierdza zdolność do pracy wnioskodawcy na stanowisku blacharza – dekarza na wysokości na okres jednego roku.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie można także zgodzić się z podniesionym w uzasadnieniu apelacji zarzutem, iż zeznania świadków nie mogą w rozpoznawanej sprawie stanowić dostatecznej podstawy do dokonania ustaleń co do rodzaju pracy wykonywanej przez wnioskodawcę. W orzecznictwie sądowym (tak: wyroki Sądów Apelacyjnych: w Szczecinie z dnia 20 września 2012 r. III AUa 374/12, LEX nr 1223476; w Łodzi z dnia 3 kwietnia 2013 r. III AUa 1267/12, LEX nr 1312036; w Białymstoku z dnia 17 kwietnia 2013 r. III AUa 10430/12, LEX nr 1314677) zgodnie przyjmuje się, że dowód z zeznań świadków, z uwagi na szczególny i wyjątkowy charakter prawa do emerytury w obniżonym wieku, nie może przesądzać o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, wówczas, gdy fakty wynikające z zeznań świadków nie znajdują potwierdzenia w dokumentacji pracowniczej. Taka sytuacja, co zaznaczono w rozważaniach dokonanych powyżej, nie ma w tej sprawie miejsca, albowiem stanowisko pracy wnioskodawcy jako „blacharz – dekarz” potwierdza świadectwo pracy oraz świadectwo o stanie zdrowia. Sama nazwa pracodawcy wskazuje także, że przedmiotem działalności było zajmowanie się pracami budowlanymi, a te wymagają prac dekarzskich.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy prawidłowo zaliczył wnioskodawcy do okresu pracy w szczególnych warunkach okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...)w K. w okresie od 24 września 1979 r. do 30 kwietnia 1993 r. - z przerwą mającą miejsce od 2 listopada 1988 r. do 15 sierpnia 1989 r., kiedy wnioskodawca wykonywał pracę na budowie eksportowej w (...)będąc zatrudnionym przy wykonywaniu kanałów kablowych. Z tego okresu należy jeszcze wyłączyć okres urlopów bezpłatnych w wymiarze 35 dni zaznaczonych na kartach wynagrodzeń oraz miesięczny okres pracy na budowie eksportowej w(...)na stanowisku tokarza, albowiem takie stanowisko pracy nie jest wymienione w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Wyłączenie powyższych okresów (10 miesięcy i 18 dni) i tak powoduje, że z tytułu zatrudnienia na stanowisku „blacharza – dekarza” w Przedsiębiorstwie (...)w K. należy zaliczyć wnioskodawcy do pracy w warunkach szczególnych 12 lat i 8 miesięcy. W ocenie Sądu Apelacyjnego do pracy w warunkach szczególnych Sąd Okręgowy prawidłowo zaliczył wnioskodawcy także okres zatrudnienia od 16 października 1994 r. do 30 kwietnia 1995 r. w Szkole(...)w C. na stanowisku palacza a organ rentowy w apelacji co do prawidłowości zaliczenia tego okresu do pracy w warunkach szczególnych nie zawarł jakichkolwiek zarzutów. Łącznie powyższe okresy wraz z uznanymi przez organ rentowy zaskarżoną decyzją dają wymagany w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych okres 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Zasadnie jedynie organ rentowy zarzucił w uzasadnieniu apelacji, iż Sąd Okręgowy przyznając wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 15 października 2012 r. naruszył przepisy prawa materialnego, a to art. 184 w związku z art. 100 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Generalną

zasadą prawa emerytalno-rentowego jest, że świadczenia wypłaca się na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa do emerytury lub renty (tj. spełnienia ustawowych warunków), lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie. Stosownie natomiast do treści art. 100 cytowanej powyżej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Art. 184 ust. 1 i 2 cytowanej powyżej ustawy w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2012 r. do nabycia prawa do emerytury w wieku obniżonym wymagał osiągnięcia wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy ubezpieczony posiadał okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Ponadto nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (tak postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2012 r., II UK 274/11, LEX nr 1215285). Z przedłożonego w postępowaniu apelacyjnym świadectwa pracy wynika, że wnioskodawca spełnił wszystkie warunki do nabycia emerytury stosownie do treści art. 184 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dniem 1 listopada 2012 r., albowiem w tej dacie ukończył 60 rok życia, nie pozostawał w stosunku pracy, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego oraz na dzień 1 grudnia 1999 r. posiadał wymagany 25 letni okres składkowy i nieskładkowy, w tym 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy zaskarżonym wyrokiem nie mógł przyznać wnioskodawcy emerytury od dnia, w którym złożony został wniosek do organu rentowego, ponieważ samo złożenie wniosku o emeryturę w dniu 15 października 2012 r. r. nie mogło skutkować przyznaniem świadczenia od tej daty, albowiem prawo do emerytury w przypadku wnioskodawcy powstało dopiero z dniem 1 listopada 2012 r. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 kwietnia 2012 r., II UK 235/11 (OSNP 2013 nr 7- 8, poz. 87) przyjął, że nie ma jednak przeszkód, aby sąd ubezpieczeń społecznych przyznał prawo do emerytury z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w razie spełnienia warunku rozwiązania stosunku pracy w trakcie postępowania sądowego, po stwierdzeniu spełnienia pozostałych przesłanek tego prawa.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny na zasadzie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok tylko w ten sposób, że przyznał emeryturę S. M. od dnia 1 listopada 2012 r. a na zasadzie art. 385 k.p.c. oddalił apelację w pozostałym zakresie jako bezzasadną.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 100 k.p.c.